

Parti presset forskere

Foto: Toy Images.

Arbeiderpartiets danske søsterparti, Socialdemokratiet, får kraftig kritikk etter at toppfolk i partiet skal ha presset eksperter, forskere og organisasjoner som har uttalt seg på tvers av partiets politikk. Avisen Berlingske har dokumentert at regjeringspartiet både før og etter folketingsvalget i fjor ved fire anledninger har forsøkt å påvirke stemmer i den offentlige debatten. Ansatte i partiet skal ha tatt direkte kontakt med både eksperter og organisasjoner, og advart dem mot å uttale seg, kritisert deres uttalelser ellet truet med søksmål.

Takk!

Foto: Toy Images.

Norge er hardt rammet av pandemien. Nå er det mange som står på for å redde liv og for å holde samfunnet i gang. Noen behandler syke, mens andre produserer mat, tømmer søpla og fyller varehyllene.

Medieorganisasjonene ønsker å takke alle som legger til rette for og setter pris på den redaktørstyrte journalistikken i disse tider.

Journalistikk har aldri vært viktigere enn akkurat nå. Det viser trafikktallene rundt omkring i mediehus over hele landet.

Norske journalister jobber for at du skal vite hva som skjer, forstå hvorfor det skjer og være forberedt på hva som skjer videre. Hver eneste dag tas avgjørelser som får store konsekvenser for deg og ditt liv.

Nasjonale og globale kriser gir muligheter for dem som ønsker å spre falske nyheter og forsøke å manipulere folk. Nettopp da er det viktig at det finnes redaktørstyrte medier som gir deg informasjon du kan stole på.

Takk til alle dere som bidrar, slik at vi kan fortsette å gjøre jobben vår. Takk til dere som åpner opp og deler informasjon. Takk for tips og for sterke meninger. Takk til deg som abonnerer. Det er viktigere enn noen gang. #takktortilliten

Hva skjer med folkehelsen?

Hva skjer etter koronakrisen, spør forskning.no?

Vil flere få alvorlig sykdom når færre går til legen? Og hva kan tidligere økonomiske kriser lære oss om hvordan koronakrisen kan ramme folkehelsen?

Koronautbruddet er en akutsituasjon myndighetene må håndtere for å stanse smitten av et virus vi ikke har vaksine mot.

Tiltakene har plassert barnehagebarn og skoleelever i hjemmet i over en måned. I tillegg har rekordmange søkt om dagpenger etter en kraftig brems på mange områder. Hva kan koronakrisen føre til på lengre sikt?

– Problemet er at vi ikke har noen lignende situasjon som dette, sier professor i sosialmedisin ved Karolinska Institutet i Stockholm og overlege ved Senter for epidemiologi og samfunnsmedisin ved Stockholms lens landsting, Peter Allebeck.

– Men fordi økonomien rammes og folk mister jobben eller prøver å unngå konkurser, ligner situasjonen på tidligere økonomiske kriser, og det finnes forskning på helseeffektene av krisene på 1990-tallet og 2000-tallet, sier han.

Han tror langsiktige konsekvenser som økonomisk nedgang og arbeidsløshet kan gi verre helseeffekter enn selve den akutte pandemien.

Men alt trenger ikke nødvendigvis å bli verre i slike kriser, ifølge Allebeck.

Han har selv forsket mye på rusproblematikk, og sier at alkoholbruken i økonomiske kriser faktisk har gått ned noen steder, selv om det i enkelte grupper blir

mer fyll, for eksempel i sammenheng med arbeidsløshet.

Noen helseeffekter av koronakrisen vil kanskje bli tydelig i forskning på sikt, men enkelte effekter er mer umiddelbare, mener Allebeck.

– Allerede nå tror vi at det er økning av vold i nære relasjoner, samtidig som det kan være vanskelig for kvinner å få kontaktet hjelp, sier han.

En studie i The Lancet gikk mars gjennom mulige psykiske følger av karantene.

De fleste studiene i gjennomgangen taler for at isolasjon kan gi negativ effekt på psykisk helse, som PTSD-symptomer, forvirring og sinne, ifølge studien.

Mye innsats legges i å hindre at folk dør av Covid-19, og det er bred enighet om at tiltakene må være sterke.

Derfor er det nå blant annet midlertidig stans de nasjonale screeningprogrammene for kreftsykdommer.

Kommunikasjonsjef i Kreftregisteret, Elisabeth Jakobsen, sier de ikke er veldig bekymret for stansen i screeningprogrammene, hvis den blir kortvarig. Også i normale tider blir færre kvinner screenet om sommeren.

Utviklingen av kreft tar vanligvis lang tid, og for de aller fleste vil det fortsatt være mulig å fange opp forandringer, ifølge Jakobsen.

En ting er sykdommene som kanskje ikke oppdages eller diagnosene og behandling som forsinkes, en annen sak er hva det gjør med den generelle folkehelsen å være så mye inne, så lite i kontakt med andre, ha hjemmekontor og kanskje være mindre i fysisk aktivitet. Det er ikke sikkert det vil ha så store negative konsekvenser på sikt. Dette har tross at ikke vart så veldig lenge, og i et livsløpsperspektiv vil det være ganske kort tid, selv om vi ikke har normalisert samfunnet ennå.

Peter Allebeck tror både korttidseffekter og langtidseffekter av koronakrisen vil ramme skjevt i samfunnet.

Men han tror ikke det er et stort problem at folk sjeldnere oppsøker lege nå enn i normale tider.

– Jeg tror de nordiske landene har stort overforbruk av helsetjenester i dag. Men selv her må vi være oppmerksomme på at konsekvensene kan ramme ulikt sosialt.

– Det er viktig at alle grupper i samfunnet forstår at de skal oppsøke lege dersom de trenger det. Men akkurat disse sosiale forskjellene tror jeg egentlig er et problem hele tiden.

Tanntekniker bak Canadas største masseskyting

I Nova Scotia i Canada har en mannlig tannlegetekniker (denturist) (51) skutt og drept minst 23 personer, inkludert en kvinnelig politibetjent, opplyser det kanadiske politiet søndag 18. april. Gjerningsmannen er også død etter en tolv timers lang biljakt. Han kjørte rundt kledd som politimann, i en bil som så ut som en politibil, hvorpå han senere byttet til en SUV, og skjøt folk på flere steder over hele Nova Scotia. Beboere i landsbyen Portapique hadde fått beskjed om å låse dørene og gjemme seg i kjelleren etter at angrepet begynte lørdag. Politiet sa søndag at det kan være flere ofre. Det var foreløpig ikke kommet noen opplysninger om mulig motiv for ugjerningen, i det som er den største masseskytingen i kanadisk historie. Ifølge den kanadiske avisa The Globe and Mail skal mannen ha vært svært opptatt av politiarbeid, og hatt som hobby å samle politieffekter og restaurere gamle politibiler.

Norge fortsatt best på pressefrihet

Norge går for fjerde gang helt til topps i en verdensospennende rangering over i hvilken grad ulike land respekterer pressefriheten. På annenplass kommer Finland, fulgt av Danmark, Sverige og Nederland. Det er den internasjonale Paris-baserte organisasjonen Reportere uten grenser, som har utarbeidet oversikten på årlig basis siden 2002. Også i 2002 gikk Norge til topps.

Hvert enkelt land gis en indeks, beregnet ut fra svarene på i alt 50 spørsmål om brudd på pressefriheten, som er stilt til journalister, forskere og juridiske eksperter. Kriteriene for pressefrihet, og spørsmålene om brudd, dreier seg om drap, fengsling, mishandling og trusler overfor journalister, eller når det gjelder mediene: Sensur, konfiskering, press, statsmonopol, regulering og straff for brudd på medielovgivningen.

Nederst på listen, på 180. plass, ligger Nord-Korea, bak Turkmenistan, Eritrea, Kina og Djibouti.

USA ligger nå på 45. plass, bak eksempelvis Namibia (23), Storbritannia (35), Burkina Faso (38), Botswana (39), Italia (41) og Taiwan (43).

– Det er flott at Norge igjen topper listen over pressefrihet. Samtidig avdekker indeksen svært store utfordringer internasjonalt, som også kan true den pressefriheten vi her i landet har lett for å ta for gitt,

sier generalsekretær Elin Floberghagen i Norsk Presseforbund til Medier24.

Rangeringen til Reportere uten grenser viser at pressefriheten er truet over hele verden. Samtidig slår undersøkelsen fast at rike land ikke har monopol på respekt for det frie ord. Jamaica (6) og Costa Rica (7) er eksempler på at framveksten av en fri presse ikke avhenger av et lands materielle velstand.

Bonus for nullfunn

Det tyske forskningsinstituttet Berlin Institute of Health har innført en bonus på tusen euro til de av instituttets 7 000 forskere som publiserer nullfunn, skriver Times Higher Education. Bonusen gjelder også for dem som publiserer en replikasjonsstudie, der forskerne gjentar en tidligere studie med samme metode.

Tiltaket er ment å skulle motvirke insentivene i forskningen som fører til at forskere prioriterer positive resultater, og som i verste fall kan føre til juks med data for å oppnå dette, skriver bladet Forskerforum.

Klokka 0000 på utgivelsesdato
www.tannlegetidende.no